

ACC. NR M. 1598

Helmer Olsson
sid 37-40
(3 blad)

Dubblett

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Majeld.

Majeld eldades i min barndom så långt jag minnes tillbaka vid Ekströmmen i Rappestad på en kulle intill där smeden bodde, jag hörde aldrig någon annan benämning än smestugan och smekullen. Sista gången jag minns tror jag var 1895, men där kanske eldades längre, ty då jag var sexton år flytta vi till en annan plats av socknen, men jag tror inte der eldas nu. Vid Ledberga kulle i Ledberg brukade vi varje Walborgsmässafton se majeld, men den kan jag inte närmare beskriva.

sid 1

Trefaldighetskällan.

Trefaldighetskällan jag nämnde är belägen i en barrskog tillhörigt Folåsa Rusthåll i Rappestad, kanske en tio minuters väg från Folåsa skyddshem invid ett litet ställe som heter Granlund och kallas allmänt Granlundskällan. Jag tror att ungdomen ännu går dit trefaldighetsafton, för omkring fyra eller fem år sen vet jag att så var i anledning av en episod som då hände, det är ju vanligt när man druckit vattnet skall man kasta något i källan såsom pengar, löv eller dylikt, i vad orsak har jag aldrig hört. Vid ovannämnda tillfälle hade även kastats i pengar, och då sällskapet skilts vände ett par av ungdomen tillbaka fiskade upp pengarna i källan, ty de ville gå på någon tillställning i Bankeberg men hade inga pengar. Om sommarsöndagarna bruka traktens folk besöka källan både unga och gamla jag vet

sid 2

även kläna personer som hämtat vatten att dricka. Dess vatten kommer från söder och rinner åt norr, den är mycket grund, ligger lågt, överbygd med ett vanligt träkar med ett litet sittbräde och ett enkelt trästaket omkring. I Ledbergs socken finnes en sådan källa kallad guppen, jag vet inte om den hör till Odenfors eller Kungskvarn der brukade ungdomen samlas från flera socknar trefaldighetsafton, jag har varit där en gång jag vill minnas 1898, men jag såg inte källan ty der var så mycket folk men någon i sällskapet hämtade vatten åt oss. Jag har inte hört om ungdomen samlas där ännu, men jag tror att så är, ty jag har någon gång hört sägas att der skall vara cementerat vid källan och en knapp att trycka på så kommer vatten. Jag kan inte minnas jag hört att man samlats vid källan midsommar.

Midsommarstång kläddes under min uppväxt, vid Ekströmmen i Rappestad, då jag var mindre förefaller det mig som om stängen var slät virad med blommor oeg löv, men så ett år var där främmande på Ekströmmen så föreslog de en annan modell, det blev en stång med två tvärsålar den nedersta längst och ett virat tunnband i varje ända på slårna, den sista gång jag minns der kläddes midsommarstång, var något år omkring 1900, sen blev det inte mer, orsaken var ett slagsmål.

Jag har aldrig hört någon bestämd tid att koka drömgröt, jag har själv varit med derom då jag var 16 år, och de båda and-

sid 2

sid 4

ra flickornas mor som var mycket road av sådant hörde jag aldrig tala om någon bestämd dag.

När morbror Johan talade om hinjakten så minns jag han sade att Ramsborg ligger vid Norrköping, sedan har jag aldrig hört någon tala derom, och Duseborg är en stor herregård i Gammalkil. Orsaken varför jag minns det der så väl tror jag mig finna deri att vi barn sedan så ofta brukade leka hinjakter såsom morbror berättat den varvid fråga o svar noga iakttogs. Men jag har ett svagare minne om hinjakten jag tror det var mina föräldrar som berättat derom, men där kom kvinnan före, när hon mötte någon sade hon, om ni möter någon och de frågar om ni sett någon så säg att ni ingen sett, men den mötande skulle inte svara henne, så kom hundarna och ryttarna, så fråga de om man mött någon, men man fick inte heller då säga något ty det var farligt, så mins jag man sade, de hade sitt stråk emellan, men var emellan har jag alldeles glömt.

Av de båda systrarna från Sjögestad vars mor var kusin till min far är Hanna död, och Hilda som nu är änka och heter Orlofsson är nu närmaste granne till oss, hon är 43 år gammal och bor i Nysätter adress Amnestalund Bankeberg. Oskar Andersson ha vi varit bekanta med över 20 år då han flytta till Rappestad från Wreta kloster han bor nu i stora Haninge, Wikingstad, Bankeberg. Klas Danielsson nu död, var vår närmaste granne då jag var

sid 4

sid5

barn, han bodde i Nysätter, Westerlösa,

Augusta Johansson är Danielssons dotter och hon är nu bo-
satt i Nysätter sitt föräldrahem.

Jag minns inte om jag nämnde vem som talat om mannen i
Sjögestad som vände hatten, men det har min man talat om. Han
är född i Sjögestad 1885, det hände då han var barn, och mannen
hette Hallberg. Jag visste att grusgropen här är fridlyst men
jag tänkte inte därpå, jag vet även att ägaren är rädd om att
intet där får röras.

sid 6

Det övriga jag upptecknat kan jag inte förklara var jag
hört, men det mesta är nog från min barndom och kanske även nå-
got från senare år. Så har frågeformulären kallat fram i mitt
minne mycket som länge varit glömt. Mina föräldrar o isynnerhet
min mor voro mycket intresserade o roade av allt gammalt. Vi
hade både lin o ull o allt skulle tillredas i hemmet, och vid
arbetet brukade mor sjunga o berätta, ibland kunde mor och min
syster som var 12 år äldre än jag, roa sig i arbetet med sådant
som min mor mindes från barndomen vi hade många gamla till gran-
nar o mor ville så gärna tala om sådant från hennes barndom,
kanske har jag något derifrån, även bodde mormor hos oss de sis-
ta åren hon levde. Och då det var rifgånge hos Danielssons bru-
kade jag få följa med mina föräldrar, då arbetades o pratades,
kanske har jag något därifrån. Jag vill nu uppteckna något mera
jag minns.

sid 7

När man skulle riva potatis yill mjöl brukade man förr ställa till rifjänge, gick så till, man bad några komma hjälpa sig, ibland var det ungdom, ibland äldre, var och en tog med sig ett rivjärn o en bunke om så behövdes, så rev man golpärer-na eller pärana (potatis) och under tiden var en sysselsatt att grädda raggmunk hela tiden, ty när den sista var mätt, var den nästa hungrig, jag tror jag var i tio års åldern sista gången jag minnes. Då var der en man i Westerlösa som kallades Jon i Skum som skaffat sig en potatiskvarn, den fick man låna mot be-talning. En gång var far den förste för höstenatt låna kvarnen o när han skulle göra den ren, såg han ett litet papper sticka fram han såg efter så var det en femma som blivit instucken. Far trodde Jon fått femman ute, satt den där och glömt den. Far fråga honom om han hade så gott om pengar att han ville mala dem. men det hade kommit bort en femma för dem på sommaren ef-ter ett besök, och nu trodde de att tjuven ångrat sig o satt den där.

De som ingen ko hade brukade hålla ystgänge eller ostgänge på var tigg yste, då gick man omkring och bad om mjölk till en viss dag, så var det skrammeloste, då brukade ungdomen som inte hade mjölk köpa mjölk hos bönderna och så fick de kaffe och dan-sa så mycket de ville. Något skrammeloste har jag inte hört ta-las om för över tjugo år sen.

I min barndom lika som nu brukade man giva bort julklappar sid 9

julafton. Ibland var det mycket skojigt, mina äldre syskon, som var 12, 10, 7 år äldre än jag roade sig ofta mycket. Så en julafton minns jag min syster lade in en trasig trätöffel så sprang hon ut med paketet, vart fick jag o lille bror aldrig veta, vi kunde ju skvallra.

sid 9

Nyårsafton skulle man även doppa i grytan, och även ge varandra nyårsgåva.

Wårfrudag eller som man sade vafferdan skulle man äta vofflor. Wårfrudagsafton skulle man lägga sig vid dagsljus så minns jag man gjorde då jag var barn.

Påskan. Långfredag skulle man äta örter, vara klädd i svart klädning till kyrkan ty Kristus led den dagen. Påskdagen skulle man kläda sig i rött det betydde glädje att Kristus var uppstånden. Dymmelsonsdag skulle man akta sig för påskhorn, den seden finns ännu. Jag minns då jag var omkring 15 år såg jag själva fjärdingsmannen ståta med ett påskhorn bak i rocken, gå fram och tillbaka på Bankeberga station.

Förste april och första maj brukade man narras, gör så än i dag. Om man narra april sade man april, april du dumma sill, jag kan narra dig vart jag vill. Och maj, maj måne, jag kan narra dig ända till Skåne. Jag minns en gång jag narra april och blev narrad maj, jag var väl en 17 år då, till mitt hem kom en liten granngosse han brukade komma ibland, jag sade, där emellan

sid 10

klockan o sängen någonstans i en blomma på tapeten är en knapp om du kan hitta den får du se nån ting i ett litet rum i väggen. Han leta o leta så jag tror han klämd e flera gånger på samma ställe. Så blev det första maj, på morgonen kom gossen ut till mig och sade: John säger att du skall komma med han vill tala med dig, John var hans äldre bror, gossen var så ivrig att vi skulle skynda oss, men jag ana inte oråd. När jag kom dit försvann gossen o John låg o sov och visste inget om.

I min barndom var julgranen klädd med kulörta ljus, brev o pinnkarameller, och kringlor o kransar o julgubbar som mor o syster bakat o äpplen, så bomull o slöja av papper. Så brukade syster göra en takkrona av halm o hänga i taket, jag lärde mig aldrig att göra någon sådan. Jag såg även ljuskronor i stället för julgran, större o mindre att stå på bordet. Det var en trästapel med ett träkors, på det kunde vara både två och tre, men de nedersta störst, och så en ljusstake i var ända, och så var den virad med kulört papper klippt i franser.

Så skulle även spisstången viras, och på den såg man hur fin pigornas fästman var, och ju finare hon höll spisel, ju vackrare fästman hade hon. Så sades om strump - eller förklädsband tänkte fästman på en. (Tydor)

Den flicka som blaska på sig mycket, fick en man som söp mycket. Om hon klappa hårt på kakan, när hon baka, fick hon en

sid 11

sid 12

elak man. Den som tog en brödbit, innan den första var slut, hade någon hungrig i sin släkt.

Man fick vartor om man tvätta sig i äggvatten. Avklippt eller avkammat hår skulle man alltid bränna upp, ty om det kom ut kunde skatorna få tag i det och då kunde man få utslag i huvudet. Aldrig kasta sitt vatten ute förrän man spottat tre gånger för der kunde vara någon gast som man inte såg, och då fick man gastnyp.

Om man hade sår på munnen skulle man kyssa spiseln och spotta i askan tre gånger så gick det bort. Man skulle akta sig för att räcka ut tungan eller göra grimaser åt folk ty om vädret vände sig i detsamma blev man rå. Aldrig nysta garn frånsol, ty då hade trollen makt att taga det. Inte skulle man ha två förkläden på sig, då blev man aldrig gift. Om man mötte med soperna då man steg in borta blev man aldrig gift, inte heller om man helt oförmodat kom att sitta emellan två i en soffa. Om man stod och drack kaffe utan att lägga benen i kors, kunde man bli svårt sjuk. Om flera skulle hälsa på varandra skulle man akta sig och inte ta i kors, ty då skulle någon av dem snart dö.

Inte skulle man skåda händer ty då skulle snart någon närstående snart dö. Fick man hicka talade någon illa om en. Om man sjöng på morgonen kom man i hökröven innan kväll, d.v.s. få ledsamt eller gråta. Klia det i högra handen blev det ett kärt hand-

sid 12

sid 14

tag, men i den vänstra tvärtom.

I en familj där barnen kommo tätt och många skulle en av föräldrarna dö ung. Alltid när tuppen gal när det är mörkt, ser han spöken. Aldrig härma göken, ty då kräktes han blod, så kunde man fråga göken hur många år man fick leva till, så många gånger gol han.

En lärlapp(flädermus) har en droppe blod i sig, om man kunde fånga den och dricka den bloddroppen, blev man allvetande, jag minns hur mina syskon om sommarkvällar försökt fånga en, men det lyckades aldrig. Om vesslor hade bo i ladugården, förde de tur med sig.

I min barndom såg jag ofta en död uggla fastspikad på ladugårdsdörren. När vi flytta till Brusstorp var där en, mor sade, då är det tur i ladugården. Grodor skulle man alltid vara rädd om ty de kunde vara förtrollade människor. Mor hade hört talas om en man som gick och mejade säd, en stor groda hade länge varit i vägen för honom till sist sade han jag skall väl ge dig jag så skar han upp buken på grodan., då såg han att det var en havande kvinna som han skurit upp magen för. När kråkorna satt på gärdesgårdarna och skrek blev det regn, ävenså när regnvädersfågeln (gröngölingen) hördes skrika.

Om man åt hårt eller möglat bröd fick man starka tänder, även blev man stark. Man skulle akta sig för att gå på dymatta

sid 13

sid 16

(gungfly) ty då kunde man komma underjordiskt. Far brukade berätt-
ta om en man som sjönk till en annan värld genom en dymatta, där
var så små människor, när han kom till den andra världen såg han, sid 17
jag minns inte om det var fem eller sex män som skulle resa en
grindstolpe, men det gick inte hur de trälade. Då tyckte mannen
att det var synd om dem han tog pinnen med tummen o pekfingret
o satte den i hålet och de var alldeles förfärade för en sådan
jätte.

Om det blev regn i brudkronan blev bruden rik. Om man såg
ned i en öppen grav sen kistan satts ned skulle man alltid kasta
ned något om man ingen blomma hade kunde man taga en barrkvist
eller något annat, så händer någon gång ännu. För ett halvt år
sen kom min flicka hem efter att åset en begravning, hon talade
om, när begravningsgästerna avlägsnat sig var där ett par kvin-
norsom tog barrkvistar och kasta i graven, hon tyckte det var
skamligt gjort, hon hade aldrig hört talas om den seden.

Man kunde räkna på knapparna man hade på sig i kläderna,
vad man skulle bli. Så räkna man siden, sammaet, trasa, lump,
och så börja man om igen, det man sade vid sista knappen, skulle
man bli klädd i., eller vad man skulle få åka i, högkärre, dyng-
kärre, droska, vagn, så kunde man plocka bladen av prästkrage
och räkna, klockare, präst. Även kunde man knyta önskestrå. Man
tog fyra lika långa grässtrån. höll dem på mitten med tummen och
och pekfingret så fick en annan knyta tillsammans. två och två

medan han tänkte på något, blev det en ring slog det in som han tänkte på. Om barn voro mycket förståndiga skulle de inte bli gamla, här ett exempel, jag minns det väl därför att mor brukade tala därom.

sid 18

Tills jag var 6 år bodde mina föräldrar vid stora landsvägen vid Ry alle vid Linköping. Jag brukade gå efter mjölken åt mor då jag var bara tre år gammal jag bar då en stor kruka, en gång mötte jag en luffare han fråga vad jag hette, vart jag skulle gå, och till sist hur gammal jag var. Jag svara då, tre år på detfärde. När han träffa mor sade han att det barnet blir inte gammalt., som är så förståndigt.

Om man började hicka när man åt var det någon som missunnade en maten.

Om man kunde kasta en täljkniv eller fällkniv i en virvelvind fick man se vad det var för något. men kom man i en sådan blev man sjuk.

Mycket av det här gjorde man då jag var barn, men jag tror det då var mera på skämt, ty jag minns mina syskon och deras bekanta brukade skratta och ha mycket roligt deråt. Så t.ex. om någon stog och drack kaffe så var alltid någon tillreds att säga, för all del kasta karaskank, och mor brukade säga, det var bara förr de var så där vidskepliga.

sid 19

Så sade man att det fanns rå i varje gård och stuga, det

var stugurå och ladugårdsrå, rået ville att allt skulle vara stådat och på sin plats, eljest var det aldrig tyst.

Aven sade man att varje människa hade olika stark värne jag tror det menades vålnad, så om en person var borta kunde de hemmavarande höra hans värne en stund innan han kom hem, värnen gick alltid före, den hördes som personen själv brukade höras när han kom. En gån när far kom hem sade mor, jag visste du skulle komma nu, jag hörde din värne nyss, och så skratta båda.

sid 20

Aven sade man att maran red folk. Det var något tungt som lade sig över en. så att man inte kunde röra sig, ja knappast andas, den kunde komma om man ställde skorna under sängen om kvällen. Mor brukade tala om, då min morbror tjänade i Ekströmen hade han en kamrat som haft maran flera gånger, så en natt han kände den kom innan han somnat tog han med handen ovanpå räl-len och då fick han handen full av tjockt manshår, kvällen därpå hängde han ett par mansbyxor över dörren och det hjälpte, sen kom inte maran igen.

Så har jag hört sen jag var barn, att om man trodde sig döda en orm så dog han ändå inte riktigt förrän solen gått ned. Ormskinn skulle vara bra att lägga på sår, även gick det bra att få smör, om man hade ett ormskinn under kärnan. Far talade om att man i Normlösa skall ha funnits en julorm, han vältra fram som ett stort hjul, och der han for fram dödade han alla andra

sid 31

ormar. Mor brukade tala om när hon var barn, kom där en grann-
kvinna till mormor o tala om, att hon gett sin lilla fyraåriga
flicka söpper o mjölk, det var en rätt av små brödbiter., som man sid 22
hållt mjölk över. Flickan satt på farstutröskeln, modern hörde
henne sitta och prata, hon gick för att se vem barnet prata med,
då såg hon en stor orm som lapa mjölk. Flickan slog honom med
träsken på huvudet flera gånger och sade åt pöpper du, åt pöpper
du, hon ville han skulle äta bröd också.

Mina föräldrar bruka tala om när de var barn, brukade man
doppa bröd i brännvin och äta, de mindes hur gubbarna smacka o
åt opp sitt brännvin o bröd.

På den tiden hade inte tjänarna rättighet att klaga om de
fick äta vattenvälling, men om de fick vasselvälling, fick de
klaga ty då fanns ju mjölk.

Far talade om en dräng, då husbond kom till honom med afta-
val, det var ett mellanmål på eftermiddagen, då såg drängen så gla
glad ut. Då fråga husbond vad han var så glad för. Jo, sa dräng-
en, jag är så glad för att jag fått igen min syn, i går såg jag
inte smöret på bröt, men i dag ser jag körketornet igenom ost-
biten.

På ett annat ställe hade drängen fått matsäck med sig,
bröd och torr salt strömming, då satte han pinnar under ström-
mingen och satte upp dem på en stolpe, så när husbond kom sade sid 23

han vad har du gjort så här för. Kors i all sin dar har han inte kommit längre, jag skicka honom för så länge sen att gå hem efter något att dricka, sade drängen.

sid 23

Så talade far om gubben som sade till sin sonhustru, kära Konstance det kan bli sådana tider, du får lov att lära dig hushålla, när du ger drängarna strömming, är de små så ge dom två, men är de stora så giv dem bara en. En annan gång sade han, har du inget åt pigorna att göra, nu står de där ute o slår sönder mattorna.

I min mors föräldrahem var mycket fattigt, morfar var daglönare vid Ekströmmen och en stor barnskara. Mor var näst yngst, men hennes äldre syskon fick gå och tigga emellanåt. Mor brukade tala om, när mormor lämnade dem påsen fick de också många förmaningar att handla rättvist. Då de kom till gårdarna behövde de inget säga bara stiga in för dörren och hälsa, man visste då vad deras ärende var, ibland förde de hem mycket både sovel och bröd ja även pannkakor. Mor talade om en gång då hon var fyra år skulle hon få följa med en av sina bröder, hon var så rädd, hon bara höll i rocken hos sin bror, när kära mor sade de fick sätta sig och äta, började mor att gråta och drog brodern med sig ut, jag vill minnas mor sade, att sen den gången behövde de aldrig gå och tigga mer. Det var så vanligt att de fattiga skicka ut sina barn att tigga den tiden, även kunde

sid 25

gamla personer gå och tigga, en gång kom en gammal man in i mors hem, då tala han om att han varit ute och tiggat den dagen, men så rädd hade han inte varit någon gång förut, han kom in på ett ställe, ingen fanns inne men där låg så mycket nybakat bröd, han sträckte ut handen och tog en kaka, men i detsamma rörde någon sig i förlåtsängen och då drogs förlåten undan, det var husbonden själv som låg i sängen, men där fick han intet den gången. Mor mindes att mormor svara honom, ja der ser ni att ärlighet varar längst.

I mina föräldrars ungdom klädde man sig i krenolin, den var inte så vanlig bland de fattiga, mor hade aldrig någon. En gång hade ungdomen samlats vid Herrestad fogdegård på en loge för att dansa, mor var även med. Då var der en flickasom hette Tilda som var så fin och högmodig, hon hade nämligen tjänat i staden hon var klädd i krenolin, men gossarna tyckte inte om krenolinen. Så bjöd sonen på stället upp Tilda till dans, då blev hon ännu stoltare, men han hade ont i sinnet. Sen de slutat dansa låtsades han kurtisera henne sköt henne sakta mot logväggen och tryckte sönder krenolinen med benen, Då förstod hon att hon gjort spektakel av henne, sen kom hon aldrig dit att dansa mera.

Min far, Samuel Fredrik Samuelsson, som var stensättare, och betala arrende då vi hade torp, hade flera arbetare, och

sid 25

sid 27

bland dem var en som hette Sjö, han bodde vid sjön Roxen, någon stans i Kaga socken, jag tror han var äldre än far, han var litet skallig o far och han bruka skoja med historien, om den rödhårige och den flintskallige. Far som hade en präktig peruk fråga Sjö var du inte med när håret deltes ut, nej sa Sjö det fanns bara rött kvar och det ville jag inte ha. En gång tala Sjö om då han hälsa på hos oss, hur det gick för hans fästmö, som sedan blev hans hustru. Det var en sommarsöndag då Sjö exercerade på Malmen skulle hans fästmö hälsa på honom. Hon tjänade vill jag minnas någonstans i Kaga. Då ville hon naturligtvis vara fin, köpte sig därför en krenolin. Allt gick väl tills hon kom till Wärö gärde , där såg hon framför sig en man som hon kände, jag minns nu inte hans namn, men han var litet fjollig. När han fick se henne gick han långt ut på gårdet tills hon gått förbi, då knöt han handen och spotta efter henne och så sade han något om krenolinen, men det har jag glömt. Men det var både första och sista gången, hon klädde sig i krenolin.

Även brukade far berätta historier om frimurarna. Far sa att det var något hemlighetsfullt de hade för sig, att börja med hade de sina sammankomster i en källarvåning, då var där en piga som titta in i en liten springa, och strax dog hon. De lura till sig folk på så vis att de hade en röd matta på golvet, om någon klev på den sjönk de ned i en lucka sen visste ingen vad som blev av dem. Om någon frimurare dog fick ingen annan

sid 27

sid 28

än frimurare lägga dem i kistan, och så fick ingen öppna kistan sedan ty frimurarna hade tagit likets hjerta. Även sade man de tog liket och lade sten i kistan, Men något av de här sista åren har jag hört en så tokig historia om vad man använder frimurarna till, att jag vill inte uppteckna den.

Far talade om en bonde som var till staden och sålde potatis. En herre köpte potatisen av honom. Bonden skulle få avlämna dem på uppgivitt ställe så skulle han få pengarna på samma gång. Då bonden kom in i rummet, satt samme herre vid ett bord, och på golvet en röd matta. Bonden stanna vid dörren men herrn lade pengarna på bordet och sade varsågod. Bonden tog ett väldigt hopp över mattan, grep pengarna tog så ett hopp tillbaka till herrns stora häpnad, och så knöt han handen och sade något om att dit sålde han aldrig något mera.

Då vi bodde vid By alle brukade mina äldre syskon sälja kvastar, bär och tyrknippen i staden. Min syster ville då att bror Ernst skulle hjälpa henne att gå upp i husena och avlämna varörna, men han gick aldrig in någonstans, ty han var så rädd att de hade någon röd matta, och han trodde så fast på den röda mattan att det gick inte att övertala honom. Även var han rädd man skulle giva honom något, ty då måste han tacka, och det var han mycket rädd för. Så t.ex. var han en gång till Kvistrum med ett brev. Madam Grönvall sade om du väntar skall du få en smör-

sid 29

sid 30

gås. När hon kom ut med smörgåsar var Ernst halvvägs hemma. Det här brukade mina föräldrar och syskon tala om.

sid 30

Så bruka mina föräldrar tala om hur svårt de gamla kunde ha det. Det var en dotter som var så svår mot sin gamla moder på alla vis, aldrig fick hon sitta med de andra vid bordet och äta, i spisvrån hade hon sin plats. Så en dag snickra dotterns lille gosse på en träkloss. Vad skall du göra, frågade hans mor. Jo sa gossen, jag skall göra en ho åt dig att äta ur när du blir gammal och jag blir stor. Sen den dagen fick den gamla modern det bättre.

Så var där en annan gammal mor som bodde hos sin gifta dotter, hon både hörde och såg illa. . En dag, när dottern gräddade pannkakor, sade hon till sin man som knappast unnade svärmodern äta, gå och fråga mor om hon vill ha någon pannkaka. Mannen sade så lågt han kunde för att gumman skulle fatta det, vill i re svart ull mor?. Nej, sa gumman. Hör du då hon vill ingen pannkaka ha, sa mannen till hustrun.

En annan historia brukade far tala om, när den store rikskansleren Axel Oxenstjerna var ute o reste så fråga han skjutspojken vet du vad jag heter. Nej, sa pojken. Jag heter Oxenstjärna. Jo. jo sa pojken de går lätt att få sig ett gläckord, far min stal en stut å så fick han heta stutapelle i all sin ti. Så tala far om när drottning Josefina reste i Dalarna en gång

sid 32

var det någon stans hon hade satts sig, då sade en dalmas till henne. Statt upp du landsens moder, du sitter på mina vantar.

I far och mors ungdom var det en skräddare som var så arg- sid 32
sint och därför kallades Nisse Katt. Så kom der en ny dräng på ett ställe, husbond tyckte det var roligt att skoja lite och sade till drängen. Här får du en bit kassinätt. gå till Nisse Katt och bed honom sy dig ett par byxor, men för all del kalla honom Nisse katt eljest blir han så arg. Skräddaren tålde aldrig att man kallade honom så. Då drängen kom till skräddaren sade han, ja sulle be kassenätt om han ville sy mej ett par byxor utå nissekatt.

Även vid den tiden fanns en skräddare vid Bankeberg som hette Sabel. Han var så fortfärdig. En gång sa han till en kund, sitt, sitt så får du byxera mäddej hem, det språket får man höra än i dag. Även var han en mästare i att ljuga, darav språket som man ofta får höra. Det är sanning sa Sabel när han ljög.

Här några ordspråk jag minns sen jag var barn.

Vafferdag dyra, då kvicknar båd mask o myra. Vafferdagen skall man lägga sig vid ljusan dag och sova till mix - mässe, det menas man skall inte tända ljus förrän Mikaeli dag.

Små grytor ha också öron.

Nej inte för allt smör i Småland.

Då det var oväder brukade man säga: att det var vargaväder.
Även hörde jag: Det värsta väret är i porten. Det har först va-
rit i säck, innan det kom i påse.

sid 34

Lika barn leka bäst

Fåfång gå lärer mycket ont.

Den något har han något spiller.

Var sams smågrisar annars släpper ja in sona.

När katten är borta dansa rättorna på bordet.

Snigeln hinner lika långt som haren som sitter stilla.

Mänskan spår och Gud rår.

Mårarött gör ofta blött.

Va ä dä här för orning sa katten när han ble utkörd
julafton

Se män inte röra, ska småbarn göra

Kål ska koka så fort som ryttaren rider, och ärter så
fort som bruden skrider.

En svala gör ingen sommar.

Så långt som man ser lärkan före vårfrudag, så länge
blir hon innestängd efter.

Om väret vände sig tills jag gick hem sa gumma, gick
bort i blåsväder.

Så sade man vid samtal. Å döen.

Ions eller ijons (nyss)

I afters (i går afton)

sid 35

Acken (vilken) Babbla (prata)

Titta in när du tittar ut så får du se ändan på pojken.

Det menades titta in när du går här förbi härnäst får du se hur min pojke har växt. Jag minns något som far tala om.

sid 35

I Rappestad backe skall en skatt vara nergrävd, ett par män som såg backellen skulle passa på o gräva upp skatten men de fick inte säga ett ord förrän den var helt över jord. När de så trodde den var helt ovan jord sade den ene, skatten var nämligen en guldvagn, Ja nu om inte fan sitter åt ä han väl uppe, men det var något litet som inte var uppe och så försvann skatten.

Så tala far om en annan historia. Det vet jag inte var den hände. Där var också nån som skulle taga upp en sån där skatt, den var nästan uppe, så kom der en liten höna dragande ett stort halmläss, hon ropar och skrek: te närkepyng ska ja. Då sa en av karlarna, ja då ser du mäj ut för, och vips var skatten borta. Far sa att hönan skulle till Norrköping.

De här sederna och språken som jag upptecknat tror jag nog varit förlagda till Rappestad och trakten deromkring, ty mina föräldrar voro bosatta där utom de första åren av sitt äktenskap. Då jag ser visorna från Halland är där två jag lärde i mitt hem, men de äro något olika jag vill uppteckna dem såsom jag minnes.

sid 37.

ⁿ
Ög
Kallhebo Ud
Sjövingstad

Uppst. Hanna Silvert
förr. Densamma
född ung 1880

ACC. N:R M. 1598

Fru Silfverlind och Fru Ollonborg.

Konungen han drog sig söder under ö
Och valde sig en vän fru Silfverlind till mö
Hå nå mä söder under ö
Och valde sig en vän fru Silfverlind till mö.

sid 37

Han fäste sig vid den han förde henne hem
Och glädje och fröjder de följde med dem
Hå nå nå förde henne hem
Och glädje och fröjder dey följde med dem.

Tillsammans de levde i årens sju
Tillhoppa så hade de barnena tre
Hå nå nå i årens sju
Tillhoppa så hade de barnena tre.

Men så kom döden uti det land
Så tog han fru Silfverlind från sina små barn
Hå nå nå döden i det land
Så tog han fru Silfverlind från sina små barn.

Och det blev jämmer och det blev sorg
Ja det blev stor sorg uti Konungens borg
Hå nå nå jämmer och sorg
Ja det blev stor sorg uti konungens borg.

sid 38

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Konungen han drog sig söder under ö
Och valde sig en vän fru Ollonborg till mö
Hå nå nå söder under ö
Han valde sig en vän fru Ollonborg till mö,

sid 38

Han fäste sig vid den han förde henne hem
Sorg och förtvivlan då följde med dem
Hå nå nå förde henne hem
Sorg och förtvivlan de följde med dem.

I denna vers minns jag bara detta
Och uti för henne små barnena stog.

Det ena hon sparka det andra hon slog
Det tredje hon tog uti håret och drog
Hå nå nå det andra hon slog
Det tredje hon tog uti håret och drog.

Små barnen sig gånger ut till kyrkogård
Där gingo de bort till sin moders gravvård
Hå nå nå allt till kyrkogård
Där gingo de bort till sin moders gravvård.

Det ena grät vatten det andra grät blod
Det tredje grät upp sin moder ur jord

sid 39

Hå nå nå det andra grät blod
Det tredje grät upp sin moder ur jord.

sid 39

Fru Silfverlind hon gånger sig till konungens gård
Och ute för henne fru Ollonborg står
Hå nå nå till konungens gård
Och ute för henne fru Ollonborg står.

Är du små barnens styvmoder så god
Då uti himmelen skall byggas din stol
Hå nå nå styvmoder så god
Då uti himmelen skall byggas din stol.

Men är du små barnens styvmoder så slem
Då uti helvetet skall byggas ditt hem
Hå nå nå styvmoder så slem
Då uti helvetet skall byggas ditt hem.

Herr Peder.

Herr Peder han gånger sig på kammaregolv
Han krusar och han kammar upp sitt hår
Sen gånger han sig till sin fostermoder in
För att höra vad död han skulle få.

Ja inte skall du dö uppå sotesängen din

sid 40

ej heller skall du falla uti krig
Men akta dig väl för böljorna de blå
Att de inte förkortar ditt liv.

Jag skall bygga mig ett skepp av den lättaste kork
Och master utav valfiskaben
Och vimplarna ska vara utav rödaste guld
Och ----- ska vara lika så.

Och när de hade seglat i sjuhundrade mil
Se då började skeppet till att stå
De bad då till sin Gud och sin far i himmelen
Om den hjälp som de inte kunde få.

Herr Pehr han var en förståndeliger man
Och han talade förståndeliga ord
Kom bröder låt oss kasta guldtärningar om bord
Få vi se vem som största synd har gjort.

Den första guldtärningen som uppå bordet föll
För dessa sjöfarande män
Lotten föll på Peder på Peder första gång
På vår älskade konungason.

Här hoppar jag över tre verser ty de äro lika med
den skilnad, att det är andra, tredje och fjärde guldtärning
som föll.

Ja efter i nu sett vem den största synd har gjort
Så vill jag för er bikta mina fel
Kloster har jag plundrat och kyrkor har jag bränt
Och flickor har jag narrat och skämt.

Om någon utav Eder skulle komma i land
Och min fostermoder frågar efter mig
Säg henne att jag är uti ett främmande land
Säg henne att jag lever och mår gott.

Om någon utav Eder skulle komma i land
Och min fästmö hon frågar efter mig
Säg henne att jag vilar uti böljorna de blå
Säg även att hon gifta sig får.

Så togo de herr Peder i hans guldgula hår
Och kastade honom över bord
När Perder börja sjunka börjar skeppet till att gå
Och svaja över böljorna de blå.

Jag vill uppteckna några fler som mor brukade sjunga
men först vill jag uppteckna några historier som mina föräldrar
brukade tala om.

I deras barn- eller ungdom, jag minnes nu inte vilket
var där en präst i Rappestad som hade det mycket fattigt, men

han var även mycket högmodig. En gång kom prästen in just som drängen skulle äta, drängen kastar av sig rocken, prästen frågar förundrad, koss i Jessu namn vad tager du dig till. Å, sa fräng- sid 43
en jag fick se en ärta i fatet. Så sade far, men de här histo-
rierna får man höra någon gång ännu, och då säger man grytan.

En gång var där främmande då sade prästen till den nykom-
na pigan. Gå ut i visthusboden, vältra undan laxtunnan, kläng
dig fram mellan fläskena, kliv upp på silltunnan och skär ned
av den spickna ålen. När pigan kom in sade hon, ja hitta bara
tre spickne siller. Tag det du haver sa prästen.

En gång prästen kom ut ur kyrkan blev han i sällskap med
några andra då sade han. Vad är det för en herrepojk som går
där framme, jasså nu ser jag det är min son Erik, och när säll-
skapet såg efter var pojken byxor trasiga i ändan. En annan
gång där var främmande, hade gossarna lagt sig att sova i ett an-
nat rum, men de bråka och meddes. Då ropar prästen till dem, räk-
ker inte filten till pojkar. Då svarade den ene, nej ja får ba-
ra lite mä å totten (snöret). De hade nämligen säckar att hölja
på sig. En gång prästen skulle städja en dräng sade han: Du ska
ge hästen hö och hunden bröd och ät dig själv väl mätt ty här
är mycken god rå.

En annan präst som även varit i Rappestad, förr eller se-
nare minns jag inte, höll mycket god mat, drängen fick äta kött
så han tröttna och ville flytta. Men då sade prästen: Om du blir sid 44

kvar skall du slippa äta kött nästa år. Drängen blev kvar. Då sa prästen: bär in den största sten du någonsin kan orka med till visthusboden, drängen gjorde så. Så fick han äta fläsk till sid 44
nästa år. När året gått sa prästen, nu kan du bära ut den där stenen jag behöver den inte längre, men då orka inte drängen röra den.

En annan historia brukade far berätta om prästen och klockarens svarta so, var det hände minns jag aldrig jag hört. Klockaren hörde en kväll ett förskräckligt oväsen i kyrkan. Han skicka bud på prästen, de båda skulle så följas in i kyrkan och prästen läste först för att driva bort den onde, som de trodde var i kyrkan. Så gick prästen före gången fram. Då kommer den onde som de trodde i vild fart kör emellan benen på prästen som i farten följde med. Då ropar han till klockaren: Adjö fader klockare, mäj tog han. Men det var bara klockarens svarta so.

Amerika-visa.

Om Amerika det säges livet där ej säkert är
Värre skildring ej äges dock derav än den är här
Hinrik Dalter förn han dog
Rakt ihjäl fem hustrur slog.
Hinrik Dalter förn han dog
Rakt ihjäl fem hustrur slog.

Först av alla sin Lukilla, den han dock har älskat ömt
Har han snärjd i syndens villa, allaren till döden dömt.
Rasande han henne slog
Med en stol så att hon dog.

sid 46

Inom kort han åter övar lika ryslig gärning ut
Andra hustruns liv han mördar, gift på hennes liv gör slut.
Karolina ung och rik
Offer föll för mannens svek.

Åter mera blod der flyter, åter övas mord på mord
Äktenskapets band han knyter, först med dotter och sen med mor.
Ella Wilson bägge föll
För den mordedolk han höll.

Med sin femte hustru går han, på en klippe arm i arm
Då med ens och hastigt får han, fatt i arma kvinnans barm.
Hon från klippan störtar ner
Blod i klippan färgas där.

Efter var ogärning höres, högt och klart hans samvetsröst
Ej en tröstens droppe föres, till hans djupt beklämda bröst,
Satan dock sin makt behöll
Städse djupare han föll.

Här har jag glömt det första.

sid 47

ACC. N:R M. 1598

Det vi av hans färd kan se
Mördarn blev en rövare.

Inom kort han rövarhopen
Honom till sin hövding valt
Runt om höresojämmerropen
Från de arma som han kvalt
Mord och bränd både dag och natt
Sig till mål har Hinrik satt.

Rövarne snart blevo fångna
och i fängelset insatt
När på rov de voro gångna
tog soldaterna dem fatt.
Bandet blev avlivat brått
Hinrik och en faslig lott.

Levande på bålet brändes
Hinrik som anförare
Ångrens eld i honom tändes
innan han utandades.

Med en bön sitt liv han slöt
Gud förlåt mig vad jag bröt.

Gud förlåte månsker alla

Dubblott

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 47

sid 48

lede dem på dygdens väg
Att de ej som Hinrik falla
vandra fram på lastens stig
Låten syndaren vända sig
från fördärvets breda stig
Låten syndaren vända sig
från fördärvets breda stig.

Liten Karin

Liten Karin tjänte på unga kungens gård:
Hon lyste som en stjärna bland andra tärnor små.

Hon lyste som en stjärna bland andra tärnor små
och unga kungen talte till liten Karin så:

Ack hör du liten Karin säg vill du bliva min
Grå hästen och gullsadeln den vill jag giva dig.
Grå hästen och gullsadeln den passar jag ej på
Giv den din unga drottning låt mig med äran gå.

Ack hör du liten Karin säg vill du bliva min
Mitt halva kungarike det vill jag giva dig.

Ditt halva kungarike det passar jag ej på
Giv det din unga drottning låt mig med äran gå.

Ack hör du liten Karin säg vill du bliva min
Min rödaste gullkrona den vill jag giva dig.

sid 50

Din rödaste gullkrona den passar jag ej på
Giv den din unga drottning låt mig med äran gå.

Ack hör du liten Karin säg vill du bliva min
Annars sätter jag dig i högan torn och murar där omkring.

Ja sätt ni mig i högan torn och mura där omkring
Så vet Gud fader i himmelen jag är oskyldig därtill.

Ack hör du liten Karin säg vill du bliva min
Annars sätter jag dig i spiketunnan, rullar den omkring.

Ja sätter ni mej i spiketunnan rullar den omkring
Så vet Guds änglar i himmelen jag är oskyldig därtill.

Man satte liten Karin i spiketunnan in
Och rullade den så blodet flöt omkring.

Där kommo två duvor från himmelen ned
Och när de flög upp var lilla Karin med.

Der kommo två ulvar från helvetet opp
De tog den unge konungen både med själ och kropp.

sid 51

ACC. NR M. 1598

Alpvisan

Ut på alpens isbelagda spira
Dit ej någon mänsklig fot kan nå
Där syns alprosen sina stänglar vira
In uti bergets isbelagda vrå.

Men i dalen växte och en blomma
Lika skön som alpens fagra ros.
Många friare till henne komma
Alla vilja äga dalens ros.

Den blomman var en ung behaglig tärna
Dotter till den rike Konrad Nord
Men henne följde ingen lycklig stjärna
Ty högmod uti hennes hjärta bar.

Så hon tänkte när en yngling sade
Evelin säg vill du bli min brud
Allt mitt guld jag för din fot nedlade
Klädde dig i alpens blomsterskrud.

Men hon svarar ingens mö jag bliver
Förrän han först mig ett löfte ger
Det är att han mig en alpros giver
En enda blott jag fordrar inte mer.

Dubblott

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 51

sid 52

Kuno går mot bergets högsta höjder
Men Evelin hon skyndar ned till byn
Att roa sig i dansen yra fröjder
Medan alskaren vandrar emot skyn.

sid 52

Kuno går mot bergets höga klippa
Tills han kom dit blomman slagit rot
Hans enda handtag var en blomsterknippa
Och mot en torva stödde han sin fot.

Evelin nu har jag dina blommor
Men vad är det en alpros vit som snö
Evelin ack vänta snart jag kommer
Min Gud jag faller låt mig inte dö.

Så han ropar när han störtar neder
Hiskeligt från bergets höga topp
Men i dalen ligger blott hans kläder
och hans rysligt sönderslagna kropp.

Evelin hon kommer ifrån gillet
Fick se den döde var han låg
Store gud nu har jag själv förskutit
Livet för den som jag älskade.

sid 53

Hennes fader även kom till stället
men döden då förent dem båda två
Hela byn med honom tårar fällde
I graven blev ett brudpar de ändå.

sid 53

Ja pennan nu förmår ej längre rita
Och skriva mer om kvinnans nyck och mod
Men alpens rosor är ej längre vita
De blevo färgade av Kunos blod.

Alfred och Anna.

När kvällen kommer och bjuder vila
Vill skön Anna åt lunden ila
Att möta Alfred i dalens lund
Han lovat komma i kvällens stund.

Hon var så nätt och hon sprang så lätt
Sin barm hon full av de blommor sätter
Vid högra bröstet hon bundit fast
Med röda bandet en blomsterkvast.

I höga eken hörs gökens toner
och lärkan drillar i lundens kronor
Och vinden spelar på varje blad
Men sköna Anna hon vandrar glad.

sid 54

ACC. N:R M. 1598

Dubblatt

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

- - - - - sin drill i alen
Där hördes ljuda ett skott i dalen
Det hördes ljuda ett jämmerrop
Som trängde fram mellan trädens hop.

sid 54

Hon går att möta sin vän på vägen
Men stannar genast bestört förlägen
Och som en bildstod förstenad stod
Ty Alfred badade i sitt blod.

Hon frågade men hans röst var bruten
Ack kära Alfred säg är du skjuten
Hon dignar neder till blodröd famn
Men Alfred viskar blott hennes namn.

- - - - - är redobogen
Men mördarn ilar fram genom skogen
Han vänder om på den väg han flytt
Men laddar först sin pistol på nytt.

Pistolen han emot bröstet vänder
Men Anna fattade nu hans händer
Och sade själv fast med sorgset mod
Ack Bernhard blod haver flutit nog

sid 55

Av våda skottet sig självt avlossar
Och blodet börjar ur såret forsa
Och Bernhard endast en suck nu hör
Vid Alfreds sida skön Anna dör.

Det sista skottet hörs någon akta
Det kommer folk ifrån alla trakter
Båd små och stora från närmsta byn
Förskräckta häpnar vid denna syn.

Hur mörkt det blev uti sena kvällen
Blev Bernhard gripen och förd i cellen.
Där får han vara o bittra kval
Där herskar mörker förutan tal.

En dag fångvaktaren han berättar
I morgon Bernhard men dig avrättar
Bered dig själv och bekänn ditt mord
Förrän du göms i den kalla jord.

Och Bernhard svarar och stilla gråter
Jag vill gå och se Anna åter
Hon är däruppe i Ängelöland
Skall ge förlåtelse med sin hand.

sid 55

sid 56

ACC. NR M. 1598LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Och nästa morgon man Bernhard leder
Till avrättsplatsen han faller neder
En blomsterkvast han i handen höll
Och bilen lyftes han huvud föll.

sid 56

Här två som jag inte minns om jag lärt av mor eller
syskon.

Fingold den glade.

Ensam i skuggrika dalen
Tätt vid den svalkande flod
Där bodde befriad från kvalen
Fingold en herde så god.

Nitton år ensam han bodde
Lugnt i sin fredliga dal
Drömmande soligt han trodde
Sig bo uti änglarnas sal.

En morgon så såg han vid stranden
En tärna som låg där och bad
Skön som en ängel i drömmen
Som själva glädjen så glad.

Fingold gick ned till den sköna
Fattade ömt hennes hand

sid 57

ACC. N:R M. 1598

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Drog henne upp i det gröna
Tätt vid den leende strand.

sid 57

Skönaste flicka han sade
Vem haver fört dig till mig
Fört dig till Fingold den glade
Som aldrig vill skiljas från dig.

- - - - - hon sade
Jag får ej stanna hos dig
Ty jag är ej någon herdinna
Och Fingold kan aldrig få mig.

Han rasar och tar från sitt galler
sin båge och modigt den för
Spänner den skjuter och faller
Blickar mot himlen och dör.

Fröken Agnes.

Fröken Agnes uti sorgsna drömmar går
I nattens tystnad ingen ro hon får
Fast fint är rummet o i siden klädd
Hennes sömn flyr bort fast uppå spetsrik bädd.

I de nobla kretsar uppå bal och fäst

sid 58

Måste stackars Agnes vara med som gäst
Hon spelar sjunger fast dock ingen ser
Hur hjärtat blöder fastän munnen ler.

Torparsonen Gustaf hon ej glömma kan
sex år ren flyckt sedan han försvann
Ej ett ord till avsked icke ens en rad
Kanske han funnit har sin tysta grav.

Kanske har han stupat i en strid så het
Uti nöd och armod ack vem vet vem vet
Kanske har han bortglömt lilla flickan som
till hemligt möte honom ofta kom.

Så hon tankfull satt i kvällens tysta stund
När hennes far kom upp på hennes rum
Och sade Agnes nu din fader gläd
Och nästa vecka uti brudstol träd.

Gref Reinhold var nyss ner hos mig vid strand
Anhöll hos mig om min dotters hand
Han rik och mäktig bildad och förnäm
Och blott för dig han blir en trogen vän.

Hon bleknar men hon fattar även mod
Och sade du är ju en far så god

ACC. N:R M. 1598

Men mig förlåt jag gifta mig ej vill
Och aldrig hör jag greve Reinhold till.

Bortskända barn utbrister fadern vred
Skall ej du som andra följa tidens sed
Och ej för snart din frökentid tar slut
Din plikt det är att lyda utan prut.

Hon rodnar bleknar utav ädel harm
Och hjärtat häftigt slår i fyllig barm
Må han min kärlek taga om han kan
Men ej för pengar säljer jag min hand.

Min plikt det är att lyda känslans röst
En annans bild jag bär inom mitt bröst
Befall och glatt jag uti döden går
Ty den jag älskar sen min barndoms vår,

Och nästa morgon innan dagen gryr
Står Agnes resklädd på sin faders rum
Nu reser jag dit Gustaf rest förut
Kanske att där min frökentid tar slut.

Far brukade ofta sjunga, litet bo:

Litet bo jag sätta vill
Gård med trädgårdstäppa till

Dubblätt

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 60

sid 61

ACC. N:R M. 1598

Liten åker till att grava
vill jag uppå landet hava
Huset utan vank och brist
Fyra rum och förstukvist.

Ladugården lagom stor
Åtta får och fyra kor
Gris i stian häst i stallet
Liten kvarn vid vattenfallet
Och vid bryggan ned vid strand
liten båt att ro i bland.

Vad skall mer jag hitta på
litet bokskåp i en vrå
Mor om kvällen i ordning ställer
Aftonvard med läsning eller
sitter mor och jag i lag
liten visa sjunger jag

Gröna ängar gödda fällt
allting så ordentligt ställt
harvad åker raka diken
vacker utsikt utåt viken
och så långt man skönja kan
berg och holmar om varann.

Dubblott

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 61

sid 62

Jag minnes nog flera visor men de äro nog inte så gamla ty dem lärde jag av mina syskon. Jag kan melodi till alla jag upptecknat men tyvärr kan jag inte skriva noter.

sid 62

Jag vill nu uppteckna några lekar som mor brukade då jag var barn.

Stöta peppar. Man skulle vara två, ja även fyra, man krökte fingrarna efter andra leden så haka man i varandras händer, så snutra man runt på tåspetssarna.

Väga salt. Man satte ryggarna ihop, häkta så om med armarna, och lyfte varandra i tur och ordning.

Vända pannkaka. Två tog i varandras händer så vände man så att huvudena kom under armarna så fortsattes att snurra.

Draga fläsk. Alla hade sina händer ovanpå varandras, en lade sin hand så en annan en, så fortsattes. Så drogs den understa handen undan och lades ovanpå så fortsattes.

Bryta stubbe. Två lade sig på golvet så hakades om högra armarna och högra benen, den som var starkast vände då den andre.

Slå med klubban.. En lade sig på magen, en annan ställde sig med huvudet mot hans rygg, så tog man en i armar och ben det var klubban, så slog manderas bak ihop, så slog den andre en kullerbytta.

sid 63

ACC. N:R M. 1598

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hoppa kråka. Man knäppte samman händerna under knäna så hoppa man.

sid 63

Draga fingerkrok. Man krökte ett finger så haka man ihop så fick man se vem som var starkast.

Leka blindbok. Man band för ögonen på en så skulle han försöka fånga de andra och gissa vem det var, så skulle han säga: Kulle, kulle bock gå å sätt dej Kalle. Var det rätt gissat fick han sätta sig, men var det fel fick han gå, så fortsattes till alla voro tagna. Den förste som fick sätta sig, fick bli blindbock.

Låna eld. Alla satte sig runt rummet. En gick med en käpp och stötte i golvet framför någon och fråga, får jag låna eld. Då svarar den andre, gå till grannaen där ryker. Under tiden skulle de andra byta platser. Om den då som lånade kunde passa på och taga en plats, fick den andre gå.

Rita runor, men det skulle vara några som inte visste hur det var eljest var det inget roligt. Man satte sig på stolen i en ring på golvet, så skulle den som kunde det gå ut först. Han tog en käpp och skrev något på golvet men på samma gång skulle han byta något på stolen, eljest var det inte rätt.

Likså med en annanlek, hur skräddaren håller saxen, men på samma gång kasta det ena benet över det andra, eljest var det inte rätt.

sid 65

Mutta sko, alla satte sig tätt i en ring på golvet, man böjde upp knäna höll händerna inunder. Så skulle man ha en liten sko som skulle vandra runt om från den ene till den andre en gick bakom och han skulle försöka finna skon, den som han fann skon hörs fick sedan gå.

Änkeleken. Man ställde sig två och två efter varandra, så skulle änkan ställa sig framför det första paret och ropa: sista paret ut. Så skulle det sista paret springa åt var sin sida om raden och försöka taga ihop framför, och änkan skulle försöka taga en av dem, lyckades det skulle de ställa sig först i raden, så fick den andre ropa.

Slå den tredje, man ställde sig två och två den ene framför den andre i en stor ring något ifrån varandra på ett ställe stod tre. Så skulle då någon slå den tredje, så skulle den tredje springa och ställa sig framför ett annat par, men om han först blev slagen, fick han själv gå.

Kampa till hålet, man skulle hålla i ring, så skulle en springa om ringen slå någon i ryggen, den skulle genast springa åt motsatt håll för att kampa till stället. Den som sist kom dit fick sen slå.

En annan lek som jag inte vet vad den kallades, är nästan lika, vi sade alltid, tappa näsduken, en skulle springa kring ringen, släppa en näsduk bakom någon. Om han blev varse näsduken

sid 65

sid 67

s

skulle han taga den, springa åt motsatt håll och försöka kampa
till stället, men stod han kvar och visste om inget, hade den
andre rättighet skuffa in honom i ringen, sen fick han springa. sid 67

Så vill jag skriva några vaggvisor mor lärde mig.

Ro, ro fiskeby
hur många fiskar får vi der
hugg dem i stjärten
stopp dem i säcken
göm dem till lille julafton.

Ickorn(ekorren) gick på änga å slog
kajja drog, och lille grå kisse han körde.

Skata sitter på taket
taler ve sine döttrer
var ska vi i vinter vare
vi fryser om våra fötter.
Jo vi ska resa till dannemark
köpa sko för e halver mark
trinte, trine repperkorn,
katten blåser i silverhorn
så hela jorden dundrar.

När Anna var liten så hade hon en gullvagn
I den så skulle hon åka

ACC. N:R M. 1598

En liten gullpiska hon had i sin hand
Hon slog så många hon råka
Hästar och vagnar det hade hon nog
Pigor och drängar till hennes behov
och många små pullor på taket.

Jag tror jag nu upptecknat allt det som kan passa här av
jag kan minnas. Det är nog lite bristfälligt i utförandet, men
hoppas att ni ändå skall förstå det.

Det här är inte något arbete för en torparhustrus huvud
och hand. Men roligt kunna draga ett strå till stacken, till
det gamlas minne. Det är nästan som en fläckt från barndomen.
Jag vill säga som mor så många gånger sade:

Barndomsåren och föräldrahemmet
det är det bästa jag har i minnet
där bäst jag trivdes
till jag blev stor
fast där var fattigt
men där var mor.

den 11/3 1925

Anna Albert

Fridhem Nybble

Bankeberg

Dubblätt

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sid 69

sid 70

ACC. NR M. 1598

R E G I S T E R.

Majeld	1
Källor	1
Trefaldighetsafton	3
Midsommarstång	3
Hins - jakt	4
Rivgånge	7
Ystgånge	9
Julafton	9
Nyårsafton	9
Vårfrudag	9
Första april o maj	10
Tydor	12-20
Vålnad = vårne	20
Maran	20
Döda orm, ormskinn - julorm	21
Tjänstefolket	22
De fattiga tiggde bröd	25
Klädedräkten	26
Frimurarna	28
Historier om hur svårt de gamle hade	30
Argsint skräddare	32
Ordspråk o ordstäv	33

Dubblott

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 1598

Skatt	35
Visa om Fru Silverlind och fru Ollonborg	37
" " herr Peder	40
Prästhistorier	43
Amerikavisa	46
Liten Karin	49
Alpvisan	51
Alfred o Anna	53
Fingold den glade	57
Fröken Agnes	58
Litet bo jag sätta vill	62
Lekar	62-70

Dubblott
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV